

ДІАЛЕКТНА ЛЕКСИКА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ГАЛИЦЬКИЙ ГОВІР ЯК ВАГОМИЙ ЕЛЕМЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Левкович М.

Національний університет «Львівська політехніка»
Інститут комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Кафедра прикладної лінгвістики
Levkovych2001@gmail.com

Науковий керівник – *Микитюк О. Р.*, к. ф. н., доц., доцент кафедри української мови Національного університету «Львівська політехніка»

Ольга Фреймут – українська журналістка та телеведуча, яка написала книжку «Мандрівник Західною Україною», у якій уживає багато діалектної лексики та вміло поєднує її з уживанням літературної мови.

Мета роботи: проаналізувати використання галицького діалекту у книжці Ольги Фреймут «Де їсть і з ким спить Фреймут».

Для опису одягу авторка використовує такі слова: *мешти, сукенка, рейтузи, портки, торба, пацьорки, майтки, фальбани* 'збірки на жіночій спідниці', *капор* 'головний убір'; вислів «*лахи попід пахи*» 'зібрати всі свої речі', *лашки* 'маленький одяг', вислів «*до кольору, до вибору*». Наприклад: «Колготи так любила, що перед виходом в садочок просила їх прасувати. Їх у мене було «*до вибору, до кольору...*»; «*...вікна, зашторені чимось бузковим у фальбани*»; «Мама надягала на мою світлу голову аноровий *капор* кольору червоного борщу»; «*Ті лашки, які мама купила на базарі...*».

Досить різноманітно описані люди, які опинялись у центрі подій: *вуйко, цьоці, колежанки, дружбани, прабабуня, хлопуні, газдині, кобіти, вар`ятка, замурзанка* 'нехлюя', *варилиха* 'кухарка; та, що варить їсти'. Наприклад: «весілля було зіпсоване, як пляцок *варилихи*, залишений на сонці»; «*Замурзанка-кухня* в цьому селі мало кого бентежить».

Щодо їжі та закладів харчування застосовуються такі діалектизми, як: *драгли, жуйки, пляцки, зупа, колиба, кавалок, страви на живому вогні, гоститися, корчма, налисники, плястанка* 'пластмасова склян-

ка', *пательня* 'сковорідка', *ляпанка* 'зроблене як-небудь'. Наприклад: «...,смажені на *пательні*,...»; «... суп, що на вигляд – мутна *ляпанка*».

Те, що стосується побуту, мальовничо описують слова: *веранда*, *кітка*, *ровер*, *креденс*, *п'єц*, *коцики*, *закапелок* 'куточок'; *закамарки* 'закутки', *бамбетлі* 'ліжко', *пивниця* 'підвал'. Наприклад: «Я натрапила на цікавий *закапелок*...»; «Її «*бамбетлі*» коштовніші за діамантові персні»; «...за варенням треба було бігти до *пивниці*».

Крім іменників, авторка вживає багато діялектних прикметників, серед яких: *гонорове*, *чоколядовий*, *нинішній*, *файний*, *люксусовий*, *ступцьований*, *завурдалачений* 'кошлатий', *мацьонький* 'малесенький', *джинджуровий* 'жовтий колір'. Наприклад: «...завурдалачений килим...»; «Маленький асортимент десертів, *мацьоньке* приміщення»; «...*джинджуровий*, як квітка».

Дуже чітко передають галицьку говірку ще й такі діялектизми: *дрипала* 'бігла', *тарабанив* 'сильно стукав', *шмаркаються*, *никав* 'ховав', *мацала* 'торкалась', *злющуся* 'злюсь', *надибати* 'знайти', *ади* 'вигук', *дефіляда*, *селюхуватість*, *не вистарчає* 'не вистачає', *привиджувалось* 'здавалось', *чіча* 'квітка', *калабані* 'калюжі', *ремигала* 'жувала', *встидався* 'соромився', *гоцанка* 'танці', *забацала* 'зробила', *пуджуся* 'лякаюся'. Наприклад: «...туфлі в *калабані*...»; «*Встидався* тато: тер праве око...».

Отже, діялектна лексика у творі Ольги Фреймут дуже різноманітна і багата. Вона (лексика) підкреслює красу нашої мови і складає собою надзвичайно важливий елемент самобутності нашої нації.

Література

1. Ольга Фреймут «*Де їсть і з ким спить Фреймут*» («Мандрівник Західною Україною»).
2. Словник української мови: в 11 т. / редкол. І. Білодід та ін. Київ: Наукова думка, 1970-1980.
3. Словник галицьких діалектів. URL: http://m.aratta-ukraine.com/text_ua.php?id=2291 (дата звернення 2.03.2019).